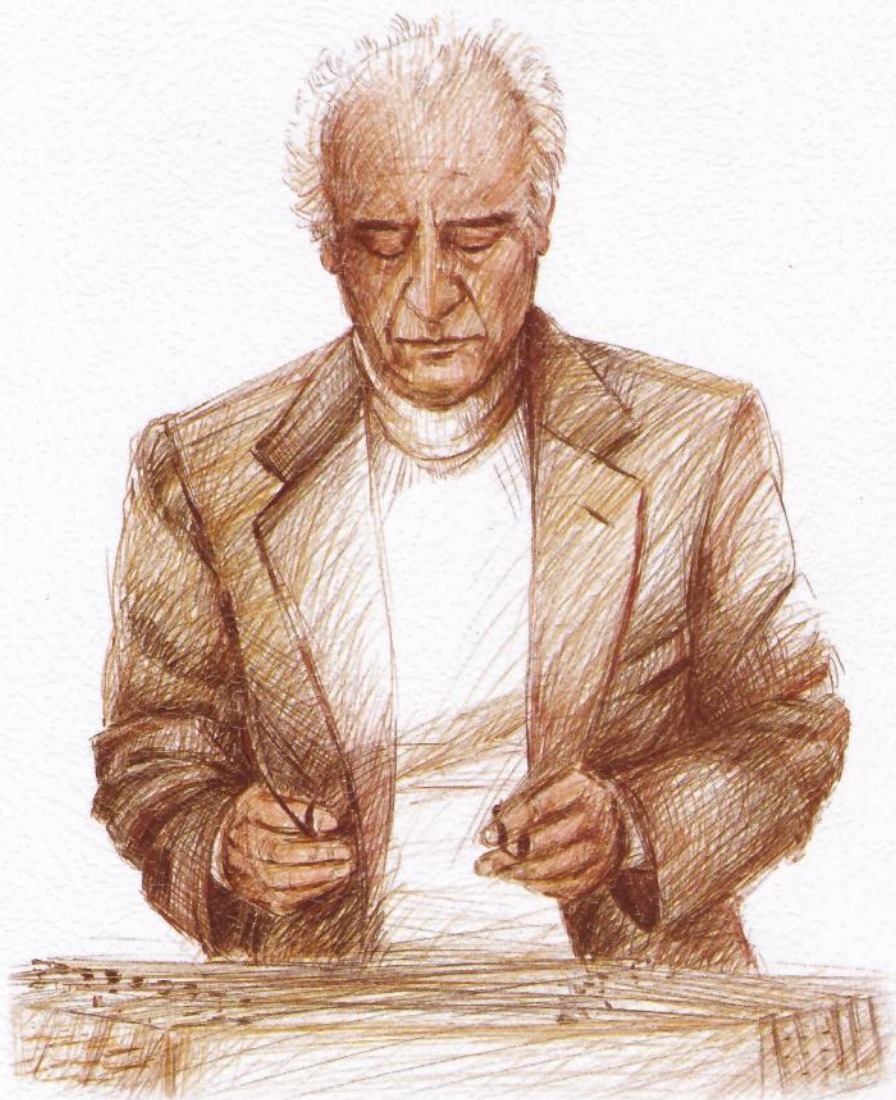

پژواک

قطعاتی از استاد فرامرز پایور
برای سنتور

گردآوری و آوانگاری
رامتین نظری جو

مؤسسه‌ی فرهنگی- هنری ماهور

تهران، خیابان حقوقی، شماره‌ی ۴۲، طبقه‌ی همکف

کدپستی ۱۶۱۱۹۷۵۵۱۶

تلفن: ۷۷۵۰۲۴۰۰

www.mahoor.com

info@mahoor.com

پژواک

قطعاتی از استاد فرامرز پایور

برای سنتور

گرده‌آوری و آوانگاری

رامتین نظری‌جو

عاطفه جرنده‌ئی	تصویرگری جلد
پویا دارابی	صفحه‌آرایی
بهاره سیاسی	نت‌نویسی کامپیوتری
۱۴۰۴	چاپ اول
۵۰۰	تعداد
باران	لیتوگرافی
محمد	چاپ و صحافی

© حق چاپ محفوظ است.

شابم: ۹۷۹-۰-۸۰۲۶۴۱-۶۱-۷ ISMN: 979-0-802641-61-7

فهرست

پیشگفتار	۹
درباره‌ی این مجموعه	۱۳
کوک ستور	۲۱
بخش اول: قطعات (برای ستور)	
۱. ضربی و چهارمضرب شور	۲۷
۲. ضربی رضوی (شور)	۳۲
۳. چهارپاره (ابوعطا/ برگرفته از ردیف موسیقی کلاسیک ایرانی)	۳۴
۴. پیش‌درآمد بیات ترک	۳۶
۵. مقدمه‌ی شکسته (بیات ترک)	۳۸
۶. سه‌مضرب شکسته (بیات ترک)	۴۰
۷. مهربانی (بیات ترک/ بر اساس تصنیف قدیمی از سماع‌حضور)	۴۵
۸. چهارمضرب دشتی	۴۷
۹. پیش‌درآمد سه‌گاه	۴۹
۱۰. ضربی مخالف (سه‌گاه)	۵۱
۱۱. چهارمضرب مخالف (سه‌گاه)	۵۴
۱۲. مقدمه‌ی همایون	۵۷
۱۳. چهارمضرب همایون ۱	۵۹
۱۴. چهارمضرب همایون ۲	۶۳
۱۵. چهارمضرب همایون ۳	۶۷
۱۶. ضربی همایون	۶۹
۱۷. چهارمضرب شوشتری (همایون)	۷۲
۱۸. مقدمه‌ی اصفهان	۷۵
۱۹. چهارمضرب عشاق (اصفهان)	۷۶
۲۰. مقدمه‌ی ماهور	۸۱
۲۱. چهارمضرب ماهور	۸۳
۲۲. مقدمه‌ی دلکش (ماهور)	۸۸
۲۳. ضربی راک (ماهور)	۹۱
بخش دوم: تصنیف‌های ساخته‌ی استاد فرامرز پایور	
۱. بُود آیا که در میکده‌ها بگشایند (سه‌گاه)	۹۵
۲. ای تیر غمت (چهارگاه)	۹۹
۳. یکی درد و یکی درمان پسندد (چهارگاه)	۱۰۱

بخش سوم: تصنیف‌های بازسازی شده توسط استاد فرامرز پایور

۱. چهارپاره (سه‌گاه / از ردیف موسیقی کلاسیک ایرانی) ۱۰۴
۲. هر که را که بخت دیده می‌دهد (سه‌گاه / تصنیف قدیمی) ۱۰۷
۳. آسمان (چهارگاه / تصنیف قدیمی) ۱۱۱
۴. ای آمان (شور / عارف قزوینی) ۱۱۳
۵. دردیست در این دل (سه‌گاه / ابوالحسن صبا) ۱۱۶

بخش چهارم: قطعات استادان قدیمی موسیقی ایران (برای سنتور)

۱. چهارمضرب شور (حبیب سماعی) ۱۲۰
۲. چهارمضرب شور (حبیب سماعی / نسخه‌ی دست‌نویس فرامرز پایور) ۱۲۵
۳. پیش‌درآمد ابوعطا (درویش خان) ۱۲۹
۴. چهارمضرب بیات ترک (ابوالحسن صبا) ۱۳۲
۵. زردملیجه و ضربی عشاق (ابوالحسن صبا) ۱۳۶
۶. پیش‌درآمد همایون (علی‌اکبر شهنازی) ۱۴۰
۷. رنگ همایون (رکن‌الدین مختاری) ۱۴۳
۸. رنگ پریچهر و پریزاد (درویش خان) ۱۴۴
۹. پیش‌درآمد ماهور (درویش خان) ۱۴۷
۱۰. چهارمضرب ماهور (ابوالحسن صبا / نسخه‌ی راست‌کوک) ۱۵۰
۱۱. چهارمضرب ماهور (ابوالحسن صبا / نسخه‌ی چپ‌کوک) ۱۵۷

پیوست

۱. بخش افزوده‌ی چهارمضرب سه‌گاه از ردیف سنتور استاد صبا ۱۶۲
۲. قطعه‌ی پژواک (نسخه‌ی چپ‌کوک) ۱۶۳
۳. رنگ سه‌گاه (نسخه‌ی راست‌کوک) ۱۶۸
۴. پرنده و چهارمضرب دشتی (نسخه‌ی چپ‌کوک) ۱۷۰
۵. بیات کرد ضربی (براساس اجرای استادان پایور و تهرانی) ۱۷۵
۶. بخش افزوده‌ی قطعه‌ی لزگی در ماهور

از کتاب قطعات موسیقی مجلسی برای سنتور ۱۷۸

پیوست ۷. دو قطعه در چهارگاه براساس اجرای استادان پایور و صبا

- در برنامه‌ی «یک شاخه گل» ۱۸۰
- مقدمه‌ی چهارگاه ۱۸۱
- ضربی خاتمه (چهارگاه) ۱۸۲
۸. کرشمه‌ی شور ۱۸۳
۹. مقدمه‌ی سه‌گاه ۱۸۴
۱۰. چهارمضرب عراق (ماهور / اجرای جشن هنر شیراز) ۱۸۵
- منابع ۱۹۰

بخش سوم: تصنیف‌های بازسازی‌شده

در این بخش چند تصنیف بازسازی‌شده توسط استاد پایور آوانگاری شده‌اند که مشخصات آن‌ها در جدول ۳ آمده است. منظور از «بازسازی‌شده» یعنی تصانیفی که سازنده‌ی آن‌ها استاد پایور نبوده ولی ایشان آن‌ها را تنظیم و، به‌نوعی، بازسازی نموده‌اند. تصانیف موجود در این بخش در کنار تصانیف بازسازی‌شده‌ی موجود در کتاب‌های مجموعه تصنیف‌های بازسازی‌شده (نظری جو ۱۴۰۰)، تصنیف‌های استاد فرامرز پایور (نظری جو ۱۳۹۶ الف)^{۱۳} و پرنیان (نظری جو ۱۴۰۳) تمامی تصانیف بازسازی‌شده‌ی استاد پایور را، که نسخه‌ی شنیداری‌شان تاکنون به‌دست آمده، شامل می‌شود.

جدول ۳. تصنیف‌های بازسازی‌شده توسط استاد فرامرز پایور

شماره و نام تصنیف	سازنده	اجرا	شاعر	منبع شنیداری ^{۱۴}
۱. هر که را که بخت دیده می‌دهد (سه‌گاه)	ناشناس (تصنیف قدیمی)	گروه پایور / خواننده: بهرام سارنگ	فروغی بسطامی	کاست: کنسرت گروه پایور در تالار وحدت، ۱۲ آبان ۱۳۷۵
۲. چهارپاره (سه‌گاه)	براساس گوشه‌ی چهارپاره (چهارباغ) در ردیف موسیقی کلاسیک ایرانی	گروه پایور / خواننده: بهرام سارنگ	هاتف اصفهانی	کاست: کنسرت گروه پایور در تالار وحدت، ۱۲ آبان ۱۳۷۵
۳. آسمان (چهارگاه)	ناشناس (تصنیف قدیمی)	گروه بزرگ سازهای ملی وزارت فرهنگ و هنر / خواننده: پریرا	نامعلوم	کاست: کنسرت الجزایر، سال ۱۳۵۱
۴. ای آمان (شور)	عارف قزوینی	گروه سازهای ملی وزارت فرهنگ و هنر / خواننده: محمدرضا شجریان	عارف قزوینی	برنامه‌ی رادیویی «گلچین هفته»، شماره‌ی ۷۸
۵. دردیست در این دل ^{۱۵}	ابوالحسن صبا	گروه پایور / خواننده: عبدالوهاب شهیدی	شمس مشرقی	کاست: کنسرت گروه پایور، مونیخ (کانون فرهنگی مولانا)، اردیبهشت ۱۳۷۳

۱۳. در این کتاب تصانیف محلی بیرجندی، تصانیف ساخته‌ی امیرجاهد، موسی معروفی، ابوالحسن صبا، هوشنگ ابتهاج، عبدالوهاب شهیدی و اسماعیل مهرتاش آمده‌اند.

۱۴. «کاست» ارجاع به مجموعه کاست‌های شخصی استاد فرامرز پایور، موجود در آرشیو مؤسسه‌ی ماهور، دارد.

۱۵. توضیحات مفصلی درباره‌ی سازنده و شعر این تصنیف در انتهای نت‌نوشت تصنیف داده‌ام که در این باره مهم است (نک. «توضیح ۱» و «توضیح ۲» در انتهای نت‌نوشت). همچنین گفتنی است که این اجرا در نوار کاستی به‌صورت رسمی در آلمان توسط کانون فرهنگی مولانا منتشر شده است. نسخه‌ی فیزیکی این نوار در آرشیو نگارنده موجود است.

بخش چهارم: قطعات استادان قدیمی موسیقی کلاسیک ایران (برای سنتور)

در این بخش، نه قطعه از ساخته‌های استادان قدیمی موسیقی کلاسیک ایرانی آمده که استاد پایور آن‌ها را اجرا، تنظیم و، به‌نوعی، روایت کرده‌اند و نسخه‌ی شنیداری‌شان نیز موجود است. قطعات موجود در این بخش به‌علاوه‌ی قطعات موجود از استادان قدیمی در کتاب‌های پرنیان (نظری جو ۱۴۰۳)، قطعاتی از استاد فرامرز پایور برای سنتور (نظری جو ۱۴۰۱)، چهل قطعه (پایور ۱۴۰۱)، دو قطعه از قدما در کتاب دردشت (نظری جو ۱۳۹۶ ب) و نیز دو قطعه در کتاب پیوند (افتاده ۱۳۹۰)،^{۱۷} تقریباً تمام قطعاتی را از استادان قدیمی که استاد پایور آن‌ها را تنظیم و اجرا کرده‌اند و نسخه‌ی شنیداری‌شان تاکنون یافت شده، دربرمی‌گیرد. گفتنی‌ست که توضیحات مربوط به هر یک از قطعات در نت‌نوشت آن قطعه به‌طور کامل آمده است. مشخصات اجرایی این قطعات در جدول ۴ آمده است.

جدول ۴. قطعات استادان قدیمی (برای سنتور)

شماره و نام قطعه	سازنده	اجرا	منبع شنیداری
۱. چهارمضراب شور ^{۱۸}	حبیب سماعی	فرامرز پایور و حسین تهرانی	آلبوم به پاس نیم‌قرن فعالیت هنری استاد فرامرز پایور، سی دی ۱، شیار ۱۹۷
۲. پیش درآمد ابوعطا	درویش خان	گروه سازهای ملی وزارت فرهنگ و هنر	آلبوم آثار درویش خان (دلکش)، شیار ۷
۳. چهارمضراب بیات ترک	ابوالحسن صبا	فرامرز پایور و حسین تهرانی	آلبوم حاصل عمر، شیار ۳
۴. زردملیجه و ضربی عشاق (دشتی)	ابوالحسن صبا	گروه سازهای ملی وزارت فرهنگ و هنر	آلبوم گروه‌نوازی، شیار ۵/ همچنین برنامه‌ی رادیویی «گلچین هفته» ی ۷۴
۵. پیش درآمد همایون	علی اکبر شهنازی	گروه اساتید	برنامه‌ی رادیویی «گل‌های تازه» ی ۱۲۵

۱۶. منظور مقدمه‌ی افشاری از درویش خان و رنگ دشتی از قدماست. در مورد رنگ دشتی این موضوع — که این رنگ از قدماست — در چاپ دوم این کتاب (اسفندماه ۱۴۰۳) تذکر داده شده است. علت اینکه در چاپ اول این موضوع تذکر داده نشده بود، بروشور نوار پرده‌ی عشاق (منتشرشده از سوی مؤسسه‌ی مشکات) بود که در آن برای این رنگ سازنده‌ای عنوان نشده بود.
۱۷. چهارمضراب ابوعطا از استاد صبا و مقدمه‌ی بیات کرد رکن‌الدین مختاری با اجرای استادان فرامرز پایور و حسین تهرانی.
۱۸. نسخه‌ی دست‌نویس استاد پایور از این قطعه بعد از نت‌نوشت مربوط به اجرای استادان پایور و تهرانی آمده و مفصلاً درباره‌ی آن بحث شده است.
۱۹. این شیار، در واقع، ارائه‌کننده‌ی بخشی از برنامه‌ی استادان پایور، شهنازی، تهرانی و تورج کیارس در دستگاه شور است. اجرای کامل این برنامه شامل تک‌نوازی تار، هم‌نوازی تار و تمبک و اجرای تصانیف قدیمی چشم‌بی‌سرمه و نادیده و نشناخته‌ای قافله‌سالار نیز هست.

شماره و نام قطعه	سازنده	اجرا	منبع شنیداری
۶. رنگ همایون	رکن‌الدین مختاری	گروه سازهای ملی وزارت فرهنگ و هنر	برنامه‌ی رادیویی «گلچین هفته»ی ۲۴
۷. رنگ پریچهر و پریزاد (اصفهان)	درویش خان	گروه سازهای ملی وزارت فرهنگ و هنر	آلبوم آثار درویش خان (پریزاد)، شمار ۱/ همچنین برنامه‌ی رادیویی «گلچین هفته»ی ۵۳
۸. پیش‌درآمد ماهور	درویش خان	گروه سازهای ملی وزارت فرهنگ و هنر	آلبوم آثار درویش خان (دلکش)، شمار ۱/ همچنین برنامه‌ی رادیویی «گل‌های تازه»ی ۱۸۷
۹. چهارمضرب ماهور (راست‌کوک)	ابوالحسن صبا	فرامرز پایور و حسین تهرانی	آلبوم ضرب/اصول، شمار ۳
۱۰. چهارمضرب ماهور (چپ‌کوک)	ابوالحسن صبا	گروه سازهای ملی وزارت فرهنگ و هنر	برنامه‌ی رادیویی «موسیقی ایرانی»

دفتر پیش رو در ادامه‌ی کتاب‌های دردشت، قطعاتی از استاد فرامرز پایور برای سنتور، پرنیان: مجموعه قطعاتی از استاد فرامرز پایور برای سنتور است و، به نوعی، جلد چهارم این مجموعه به شمار می‌آید. تمرکز اصلی در این کتاب بر روی مجموعه کاست‌های شخصی استاد پایور، موجود در آرشیو مؤسسه‌ی فرهنگی- هنری ماهور، بوده و تمامی قطعاتِ نویافته‌ی این مجموعه — که عملاً جزو کم‌شنیده‌شده‌ترین قطعات استاد پایور تا به امروز قرار دارند — گردآوری و آوانگاری شده‌اند. همچنین برخی قطعات دیگر، موجود در سایر منابع شنیداری موجود از استاد پایور (اعم از آلبوم‌ها، برنامه‌های رادیویی و ...)، که اجراهای مهمی از استاد پایور به شمار می‌آیند، در این مجموعه گرد هم آمده‌اند.

مؤسسه‌ی فرهنگی-هنری ماهور
Mahoor Institute of Culture and Arts
www.mahoor.com info@mahoor.com

